

P. Krizostom:

Luč z neba.

Preko tihe stezé
po belem snegu
mali Jezus gre.
Lučko drobno
tišči med dlanmi;
skozi rožne prstke
zlati žar mu vre.

Jezus trka:
»Ali ste doma,
bratci moji?
V vaših srcih je tema —
pa sem vam prinesel
luč z neba.«

Lučko drobno
tišči med dlanmi
mali Jezus;
po belem snegu gre.
Na licih mu nežnih
roža nebeška cvete.

Janko iz Tesne ulice.

Košček pripovedke.

11. »Cveti, cveti, zelena planina!«

Janko je omahnil truden pred mesto. Mimo lesenih predmestnih barak, ki so stale ob cesti kot grozota mraku, je prišel v svet lepe ulice. Iz oken je sevala luč v zlatih pramenih in tla so se svetila od svetlobe. Ljudje so s šumom hiteli po ulicah, konji so brzeli in vsakovrstna vozila so piskala z visokimi glasovi.

Janko se je takoj čutil samotnega. Pač je videl med lepo oblečenimi ljudmi tudi trudne, začrnele delavske obraze, pa še ti so ga zrlji tuje, kot bi ga vpraševali, po kaj je prišel v te kraje.

»Glej, prav je imel Podgorec: trudni so od slepote,« je pomislil Janko. »Pa če jim zapojem, se bodo oveselili in spoznali, kdo sem.«

Mehkost mu je oblila dušo in je stopal tiho proti Tesni ulici. Iskal je v temoti domačo hišo in jo našel: vrata so bila odprta. Hotel je že vstopiti, pa se je premislil.

»Če me mačeha najde, me pretepe. Ni dobro, da sem tukaj.«

Pa vseeno je obstal in se stisnil v veži v kot za vrati. Polglasno je zapel o planini in preden je končal, so se mu veke strnile in je zaspal.

Sanjal je, da je letel za njim velik ptič z ogromnimi perutmi, da bi z njimi skoro mesto zakril. Ko ga je zagledal, se je spustil na tla in je zakričal s čudnim hreščočim glasom.

Janko se je zbudil. Skozi vrata je sevala zora in na ulici so se že čuli posamezni koraki. Otrl si je zaspane oči s prmrlo roko in vstal. Po ulici je ležala megla.

»Začnem!« je pomislil. »Prvim trem zapojem o planini, pa bodo razvneti in bodo šli za mano.«

Stopil je na ulico in se razgledal.

Po tlaku proti njemu je drsal s težkimi koraki stari delavec z nagubanimi lici. Ni se ozrl ne na levo ne na desno, tesno predse je strmел, kot da nosi na hrbtu breme, greh, ki mu ni odpuščenja.

Janko se je naslonil na zid in zapiskal in zapel:

»Cveti, cveti, zelena planina,
cveti, rasti do nebeške zarje,
polna solnca in nebeške pesmi,
oj planina, zelena planina!«

Starec se je ustavil in dvignil glavo, kot da se je vzdramil iz sanj. Zagledal se je v dečka in oči, lice mu je spreletel

smehljal kot solnce. Pa že prihodnji hip je bil spet trd in železen. Še enkrat se je milo ozrl na Janka in oddrsal dalje.

Janko se je stopil v pesem, da ni videl, da je starec odšel. Pa tudi ni imel časa. Vedro je nadaljeval, kajti bližal se je drugi človek, mlad delavec, ki je stopal po cesti s krepkim korakom, da je zvonko odmevalo v jutro. Ko je zaslišal Jan-kovo pesem, je posluhnil in se razvedril v toplo besedo:

»Odkod pa ti dečko?«

»Iz Tesne ulice,« je dejal Janko mimogrede.

»Iz Tesne ulice? Pa znaš o planini peti. Glej, skoraj bi ne verjel.«

»Res sem. Pa sem bil doslej tudi na planini in znam veliko pesmi o njej. Tam gori je solnce in ni take megle, kot je tukaj. In nič se ne prepiramo, vsi vriskamo in pojemo. Pojdite z mano!«

»Priden si, dečko!« se je nasmejaj delavec. »S tabo pa ne morem, zdaj še ne. Glej, tudi jaz imam fantiča, ki je velik kot ti in bi bil lačen, če bi jaz ne delal. In v planini bi nas bilo preveč, če bi vsi šli gor. Pozdravljen bodi in le še poj!«

Z vedrim obrazom se je mož oddaljil in se še večkrat ozrl na Janka, ki je obupan strmел po ulici.

Pa nasproti mu je prišel tretji. Ta je bil hudo mlad, morda še petnajst let ni imel. Vajenec je bil, ali študent, Bog ve, kaj. Z otroškimi očmi se je ustavil pri Janku in ga z odprtimi usti z občudovanjem poslušal. Ko pa je končal, je vprašal:

»Kdo te je naučil?«

»V planini jih znamo vsi. Ves dan vriskamo in pojemo. Če greš z mano, te naučim vse pesmi. Za pastirja boš.«

Fant je pa malomarno zamahnil z roko:

»Nimam časa. Pa tudi nočem.«

Hotel je že oditi, pa zadnji hip se je še obrnil in vprašal:

»Kaj hočeš za piščalko?«

»Nič!« je bruhnil Janko. »Ne dam je!« je skoro zajokal.

»Pa ne!« je mislil oni in odšel žvižgaje po ulici.

Janko je jokal.

Kaj se je Podgorec lagal, ko je dejal: Pride mlad človek, ki je doma iz Tesne ulice?...

Joj, ko je pa povedal, da je do tega še daleč, daleč...

12. Janko ostane v Tesni ulici...

Janko je jokal.

Prišli so pa k njemu otroci, z vseh strani so se zbrali in ga obkolili. Ko jih je Janko videl vse črno, se je zavedel in je prijel za piščalko:

»V gori zeleni pa rože cveto,
rdeče in modro in belo cveto.«

Otroci so strmeli in se čudili. Janko je prenehal peti in je začel praviti o planini, o pastirjih in o pomladi. Otroci so ga razumeli in ko se je obrnil po ulici, so šli za njim in spotoma pobrali po ulici še druge. Dolga procesija je šla za pastirjem, ljudje so se na cesti ustavljali, okna so se odpirala, vse je povpraševalo, kaj je.

Hipoma je stal pred Jankom stražnik. Položil mu je težko roko na ramo in dejal: — »Kam greš?«

»Domov!« je odgovoril veselo dečko.

»Pa kje si doma?« se je jezil stražnik.

»V planini. Pojdite z mano, Vam pokažem.«

»Ne norčuj se!« je zakričal stražnik in ga udaril okoli ušes. Janko je omahnil in malo, da ni padel. Solze so ga oblike. Stražnik ga je prijel za roko in vsa truma se je vračala po Tesni ulici nazaj. Janko je skozi solze kot v megli videl tuje ljudi in ni razločeval hiše od ceste.

Nenadoma je nekje spredaj vstal vrišč in neka ženska je prihitela trumi nasproti. Bila je Jankova mačeha.

Razsrjena je skočila na Janka, ga iztrgala iz stražnikovih rok in ga začela tolči po obrazu, po hrbtu, povsod, kamor je priletelo, kričeč medtem:

»Zdaj se vrneš, potepuh! Koliko dni te ni bilo doma! In jaz imam take skrbi zate! Ti bom že dala.«

In treščila ga je trdo ob zid, da je Janko obupno zakričal:

»Joj meni, joj!«

Stražnik je skušal ustaviti razsrjeno žensko, Janko je pa čudno obledel. Za hip je stal nepremično ob zidu, roke so mu ohlapno visele ob telesu, naenkrat je pa zavzdihnil, iz ust mu je bruhnila kri in omahnil je na tla.

Ljudje so priskočili in zakričali od groze.

Janko je sopesel v kratkih presledkih, siva bledina mu je legla v obraz. Z zadnjimi močmi je šepetajoč zapel:

»Hajdite in pripeljite vrance,
pojdemo čez hribe po nedeljo.«

Otroci krož njega so zajokali. Janko je še vzel piščalko in jo zlomil in dejal:

»Pozdravite planino!«

Potem se mu je znova vlila kri in je umrl.

Ko so čez par dni prišli gorjani v dolino, so jim pokazali Jankov grob. Pastirji so pokleknili kraj njega in jokali dolgo, dolgo...

*

Planina še cvete. Tudi zgodbo o Janku še poznajo. Slavoj jo pove vsako leto parkrat, kadar se zbero pastirji v posvete. In vsakrat konča:

»Joj meni, joj meni, hudo je v Tesni ulici...«

Počepka.

Počepka! Čudno ime, kaj? Gotovo ga še niste slišali, vsaj tisti ne, ki niste vzrastli tam, kjer živi naš Stanko. Počepka je ime rajne Stankotove kokoši. Sedaj ne živi več; odšla je po potu svojih dedov.

Stanko in Počepka sta bila nerazdružljiva prijatelja. In veste, od kdaj? Tedaj, ko je zagledal Stanko luč sveta, tam doli nekje med prelepo Križno goro in našim dragim Snežnikom, je prišla tudi mlada putka v hišo. Odkod, ne vem več, to pa vem, da je bila pristna notranjska kraševka, kakor je naš Stanko zaveden Kraševac.

Ko je Stanko oblekel prve hlačice, se je to mlado prijateljstvo še povečalo: sedaj sta lahko skupaj koracala po travnikih in poljih. Kadar je bila Počepka v družbi drugih kokoši in je videla, da prihaja njen mladi prijatelj, je počepnila in ga počakala. Zato, vidite, jo je Stanko počastil z imenom »Počepka«. Počepala je pa samo pred Stankotom; če sem jaz prišla k njej, se zame še zmenila ni. Stanko se je tega dobro zavedal in je zato z vsem srcem skrbel za svojo putko, da ni nikoli trpela ne lakote, ne žeje.

Včasih sta mu brata ponagajala, da bo mama dala Počepko pod nož. To je bilo joka in solz in prošenj in zdihovanja! Ko je bila Počepka stara šest let, je mama tudi že resno premišljala, bi li ne bilo dobro, da jo porabi za juho. Pa sta se ji zasmilila oba, sinko in kokoš, in tako je Počepka dočakala celih trinajst let, kakor Stanko. Šele tedaj jo je zadela usoda ali nož in odšla je po potu vsega kurjega rodu, pa tudi zdaj je bilo Stankotu hudo po nji, saj sta bila prijatelja tako dolgo!

Tudi delo!

Vesela šola na železnici.

Vesele šole na železnici ni pri nas; kvečjemu so veseli šolarji, ki se z železnico vozijo v Ljubljano in Kranj, in Novo mesto, posebno pa takrat, ko se vozijo domov. Mislimo pa tukaj na šole, ki so v vagonih po Ameriki. V Kanadi je pokrajina severno od Gorenjega jezera skalnata, porasla z lesom in pokrita z jezeri, malo pa ima ljudi; tam gori bivajo le drvarji in lovci, to so nastavarji ali zankarji, ki s pastmi lovijo kožuharice, in še ti ostanejo kolikor mogoče blizu železniške proge. Zato tudi otrok ni toliko, da bi se izplačalo zanje zidati šole. Kar pa jih je, ostajajo v gručah po šest do osem, da hodijo skupaj v šolo.

Toda kam? V vagon! Železniška uprava je namreč opremila enega najlepših vagonov za šolsko sobo s klopmi, tablami, zemlj-

vidi in tako dalje, polovico vagona pa je učiteljevega: tam ima svojo kuhinjo in spalnico. Ta šolski vagon ali to vagonsko šolo vozi železnica vsak mesec do sedmih naselbin in v vsaki naselbini ostane dva do štiri dni; čim več je učencev, tem dalje ostane vagon pri njih. Vseh učencev in učenk v sedmih naselbinah je 42 od 6. do 15. leta. Ta šola vozi s seboj tudi knjižnico s 500 knjigami, ki so za šolarje in njihove starše. Naseljenci so raznih narodnosti. Angleži, Francozi, Rumuni, Italijani, Rusi, v tej šoli pa se vsi nauče angleščine. Ko se okoli tri dni učijo, jim da učitelj domače naloge, potem pa jo s hlaponom odkuri do sosednje naselbine in čez tri tedne se vrne. Še pri nas bi nekateri tiči radi take šole, kjer bi vsake tri tedne imeli tri dni šolo!

Ti šolarji pa znajo šolo prav ceniti! Dva brata David in Artur Klemen, sinova nekega nastavarja, sta živela z očetom globoko v gozdovih, 30 km proč od železniške proge (tako daleč kakor je od Ljubljana do Kranja). Pa sta naložila na sani živež in kuhinjsko orodje, šotor in nekaj pasti ter se s pasjo vprego odpeljala do šolske postaje. Tu postavita svoj šotor, napravita okoli njega ograjo iz zelenih vej in na debelo pokrijeta s snegom, da sta bila kakor v sneženi hiši. Grela sta se ob pečici v šotoru in si na nji kuhala hrano, pa vendar sta dostikrat hudo, hudo prezebala, samo ga sta mogla vsake tri tedne trikrat v šolo! Še več! Kadar vagonске šole ni bilo doma in sta naloge izvršila, sta vzela s seboj pasti in sta nalovila toliko živali, da bo oče, ki je reven vdovec, lahko z njihovimi kožami plačal vse njuno šolanje in še mu bo nekaj ostalo. To se pravi ljubiti šolo in ljubiti očeta! Pa je David star 12 in Artur 9 let. Mlada fanta pa velika junaka!

S prijaznostjo po svetu.

Ob Zenevskem jezeru ima svoj sedež Društvo narodov, ki se trudi, da ohrani svetu mir in prepreči vsako vojsko. Ob jezeru pa stoji tudi vila, ki jo je lastnoročno zidal mož, ki je videl precej sveta in pretrpel nič koliko, a je vendar bil vesel in prijazen vseskozi in je še danes. Svojo zgodbo je povedal takole:

Oče in mati sta mi umrla skoraj obenem. Imel sem tedaj osem let. Teta je skrbela zame, pa je bila sama jako ubožna. Večkrat je sama stradala, samo da je mene nahranila. Ko sem bil star enajst let, sem zato sklenil, da si hočem sam poiskati dela in kruha. Odšel sem torej v Zenevo, močan in samozavesten kakor kralj. Ko sem prvega prosil za službo, me ni maral, češ, da sem premlad; drugi me je odslovil, ker da nisem dosti star; tretji pa je bil prepričan, da nisem dosti močan. Obrnil sem torej Zenevi hrbet in sklenil kreniti proti Marseju; Marsej je ob morju, pa me vsaj morje ne bo zavrnilo.

Šest mesecev sem potreboval, da sem prišel v Marsej, ki je od Zeneve kakih 600 km oddaljen. Včasih sem nekaj časa delal pri kakem kmetu, da sem si zaslužil živež in nekaj za na pot, včasih pa so mi ljudje tudi sami ponudili posteljo ali pa me je kdo vzel na voz. Ko sem prišel v Marsej, sem se šel takoj ponuditi za ladijskega

dečka ali za hlapčka. »Ali imaš kake listine?« so me vprašali. Papirje! Saj jih nisem imel! Še na misel mi ni prišlo, da bom take stvari potreboval. Spet so me zavrnilo. Kaj naj torej storim? Naj se vrnem v Ženevo? Bom pa spet šest mesecev hodil. Tu pa se mi vendar nasmehne sreča: sprejmo me za hotelskega hlapčka. Naučil sem se pripravljati sočivje; cele mesece sem opravljal to delo. Ni me pa ta stvar toliko veselila, da bi jo hotel opravljal cela leta. Zato sem hitro zagrabil priliko, ki se mi je ponudila, in postal vrtnarjev pomočnik. Bil je vrtnar izvrsten človek; naučil me je gojiti sočivje, pa tudi ljubiti cvetlice in še brati in pisati. Dolgo sva ostala skupaj.

Misli so mi pa vedno uhajale na morje, morje! Poskusil sem še enkrat in imel sem srečo, ker zdaj sem imel svoje papirje! Tako sem se torej potopil v veletok življenja; videl sem čisto novo življenje, prevozil ogromne razdalje, si ogledal tuje dežele in doživel prečudnih zgodb vse polno. Bil sem v Afriki, v Indiji, na Kitajskem, v Avstraliji in leta so brzela mimo mene, ne da bi jih štel.

Star sem bil že, ko sem se spet vrnil v svojo rodno vasico, star, pa še vedno toliko močan, da sem si sezidal svojo hišico. Kupil sem ob jezeru nekaj zemlje, nakupil si stavbnega gradiva in zgradil ta svoj ljubi domek.

Tako je ribič sklenil svojo povest in njegov gost ga vpraša: »Ali ste pa bili srečni v tem svojem življenju?« »Popolnoma srečen.« »Pa kako mislite, zakaj?« Ribič malo pomisli, nato pa reče: »Morda zato, ker je bil z menoj vsak prijazen.«

Morda pa je prav zato bil z njim vsak prijazen, ker je bil on z vsakomer prijazen in to mu je napravilo življenje srečno in starost zadovoljno.

Mladci taborijo . . .

Pod Racno goro. Tisto soboto popoldne, ko je še bila huda poletna vročina, je naenkrat zaživela Zelena loka, kjer so se večkrat zbirali Mladci z vse občine. Zmenili so se, da gredo nocojšnji večer taborit v Skalovje, bližnji gozd.

Ko sta prisopihala vaditelj Marjan in Mladec Rude na zbirališče, je bilo kmalu polno Mladcev krog njiju. Opazovali so velikanski nahrbtnik, ki ga je prinesel Marjan, in ugibali, kaj neki se skriva v njem. Pa ni bilo treba mnogo ugibati, ker jim je Marjan sam povedal, da so potrebščine, ki bodo v gozdu dobrodošle.

Mladci so prihajali drug za drugim iz posameznih vasi, in preden je bilo vse pripravljeno, so bili tudi Mladci vsi zbrani, se uvrstili po dva in dva, vsak je imel svoje breme. Marjan je kar sam nosil nahrbtnik. Rude z Griča je ponosno stopal poleg njega, čez eno ramo rog, čez drugo pa ponev za zabelo. Županov Lojze in Zabreški Rude sta nosila v velikih bankah vodo, ker je v gozdu radi suše ni bilo. Zadaj so pa veselo peli in vriskali Tone, Jože, Lojze, Andrej in drugi. Najzadnji pa je šel tih in nič vesel Zvonko, ki je bil drugače vedno dobre volje. Bil je najmlajši, pa ga je prav zato imel Marjan najrajši. Marjan je pustil Rudeta in druge Mladce naprej, sam pa je pristopil k Zvonku, da sta se pogovarjala. Ljudje so

začuden gledali ta nenavadni sprevod in se vpraševali, kaj to pomeni, ker še niso vedeli, da znajo Mladci taboriti.

Dobro uro so hodili, pa so bili na mestu, določenem za tabor. Pri veliki steni so odložili svoje reči, slekli suknjiče in se raztepli po gošči, da naberejo drv.

Županov Lojze in Zabreški Rude sta v hipu napravila velik ogenj, kajti bila sta prava mojstra za take reči, tudi kuhati sta znala dobro, zato so ju določili za kuharja. Kmalu sta tudi skuhalo okusno polento, jo zabelila z razcvrto slanino, in klicala Mladce k večerji.

Brž so prišli od vseh strani, posedli okrog kotla in začeli jesti. Ravno ko so začeli uživati skromno večerjo, sta prišla za njimi še Mladca Županov Tonček in pastir Tine, tisti, ki zna tako lepo peti. Marjan ju povabi k večerji, ter hvali, kako sta kuharja dobro skuhalo.

Po večerji so ugotovili, da jim bo zmanjkalo vode. Določili so kar Tončka in Tineta, da gresta v Zeleno loko po vode, ker znata najbolje za pot; bila je že trdna tema, Mladca sta hitro ubogala, vendar je zaskrbelo Marjana, da se ni upal poslati samih v Zeleno loko, ter se je odločil, da gre sam z njima, vodstvo taborenja pa je prepustil najstarejšima Mladcema Županovemu Lojzetu in Rudetu z Griča, ter jim izročil trobko, z naročilom, naj takoj dasta znamenje, če bo kaj posebnega, on je pa vzel veliki rog, da bo tudi naznanil, če bo koга potreboval. Tine in Tonček sta ga spotoma vse mogoče stvari spraševala in mu sama tudi mnogo povedala, saj niso bili že zelo dolgo skupaj.

Šli so po kameniti poti proti Zeleni loki. Niso bili še daleč, ko začujejo neke glasove, in trobko. Ustavijo se in dajo znamenje z rogom, da slišijo. Toda neznan glas kliče iz druge strani tabora zategnjeno: »Marjaan!« »Halo, kaj pa je?« vpraša Marjan. In kot bi jih z viška vrigel, stojita pred njimi dva oborožena moža, v zelo čudni in nenavadni obleki. Po gozdu se zasliši žvižg, vik, vmes pa piskanje trobke. Marjan vpraša tujca, kaj hočeta in odkod ga poznata. »Veš, Marjan,« mu odgovori starejši, »hotela sva preskusiti tebe in tvoje Mladce, če ste kaj pogumni in neustrašni, pa nama je spodletelo, ker si odšel s taborišča, Mladcev samih pa nisva hotela strašiti. Mislila sva namreč tebe ujeti in odpeljati, da bi videla, kaj bi naredili Mladci.« Bila sta dva logarja.

Tonček in Tine sta brž nalila vode, Marjan je pa pri Tinetovi mami dobil poln nahrbtnik jabolk, nato so se hitro vrnili nazaj. Tonček je spotoma vzel še svojo trobento, in veselo trobentajoč in pojoč so korakali proti »Skalovju«.

Veselo petje se je razlegalo po taborišču, ko so prispeli nazaj in nepopisno lepa slika se jim je nudila. Krog velikanskega ognja, na katerega so nanosili vse polno drv, so stali Mladci z velikimi gorjačami, podobni starodavnim vojakom s sulicami.

Marjan jim pove, kaj se jim je zgodilo po poti, ter vpraša, zakaj niso prišli, ko so slišali trobko in rog. Pa pravi Rude z Grička: »Veš, mi smo mislili, da se ti šališ in nismo šli.« »Pa če bi vi videli, kaj je bilo, bi bili gotovo vsi prišli,« pravi Marjan. Mladci vsi radovedni vprašujejo, kaj je bilo, a Marjan vedno enako odgovarja: »Prišli bi bili, pa bi vse videli.«

Posedli so krog ognja in Marjan jim je pripovedoval razne zgodbe. Nekaj časa so se še lovili, okrog polnoči pa so vsak pod svojo odejo zlezli in zaspali. Le Krajiški Jože in Mihec sta rogovilila krog ognja in nagajala zdaj enemu zdaj drugemu, a najbolj Zvonku, ki je najbolj spal. Marjan je vedno pazil na Zvonka, ker mu je privoščil spanje in ni pustil, da bi ga zbudili.

Ko se je začelo svitati, so brž napravili zajtrk, pospravili vse reči, ko je zazvonilo dnevu, so jo krenili proti domu, in nato k sv. maši. Po sv. maši pa so šli skoro vsi malo spat, le Marjan ni šel.

Marjan je bil s taborenjem zadovoljen, čeprav radi pomanjkljive priprave ni tako uspelo, kot je želel. Domov grede sta šla zopet z Zvonkom skupaj in Zvonko je rekel: »Kajne, Marjan, da bomo šli še?«

Janko Komarjev.

Ameriške Mladenke (Sv. Vid, Cleveland).

Nesrečna peč.

Prevedel br. Tone.

»S kakšno stvarjo si se namazal, ti nemarni izgubljenec?! Ali morda s koprivami?«

»Ne-e! Ampak z ne-ne-neko bi-i-iljko,« jeclja Tonček.

»Tako, moja zdravniška preiskava je zdaj pri kraju. Zdaj pa pride zdravilo. Hajd pred zrcalo, da vidita svojo lepoto!« In porine ju pred zrcalo.

Tonček strmi kakor v solnat steber izpremenjena Lotova žena. Strašno je pogledati ta obraz, pa' ne samo eden, ampak oba sta taka.

»Zdaj pa najprej v šolo!« začne spet zdravnik. »Počakajta samo toliko časa, da pripeljem še ona dva grešnika.«

Dečkoma zastane srce od strahu. S takim obrazom v šolo! In to po vsej ulici gori! Pred učitelja in vse součence! Najrajši bi se skrila v kako luknjo kakor miši.

Le prehitro se je vrnil zdravnik z Janezkom in Tomažkom. Teža zadnjega so našli v omari. Oba sta morala ves dogodek pripovedovati svojim staršem. Oba tudi zdaj mečeta ljute poglede na Tončka in Mihca, češ: »Ali sta morala biti kakor klepetulje pa vse izbrbljati in izdati?«

Pa nemalo se začudita, ko ju ta dva prav tako togotno in jezno pogledujeta, namesto da bi se sramovala. Ej, da ni bilo zdravnika zraven, bi se brez tepeža ne bilo izšlo. Namesto tega pa sta sto-

pala zdaj dva na zdravnikovi desnici in dva na levici. Na potu so imeli špalir radovednih vaščanov. Vsak je zdaj lahko videl, da je nalezljiva bolezen prenehala, gospod zdravnik pa nastopa kot šolski svetnik.

V pritlični prazni sobi so morali zdaj pred šolskim svetnikom in učiteljem priznati ves svoj zločin in sveto obljubiti — da se popolnoma poboljšajo. Odslej morajo biti vzorni učenci. »Za kazen,« zagrmi zdravnik in jih strašno pogleda, »pa vam nalažam, da prihajate v šolo redno in točno. Polomljeno nogo pri peči morate dati popraviti iz svojih prihrankov. Stala bo okoli 15 dinarjev. Sami izračunajte, koliko pride na vsakega. Da si je sluga tako ranil roko, ste tudi vi krivi. No, pa zdravila mu jaz podarim. Saj ima ta siromak že zdaj komaj toliko, da se preživlja. Za jutri pa vam dam na izbero: ali greste na trg v semenj ali pa v šoli premišlujete svoj zločin.«

Ker jih je bilo tako zelo sram — saj je že vsa vas vedela, kaj so naredili — so si rajši izvolili šolsko sobo. Tu bodo vsaj varni pred vsakim očesom.

*

In zopet so zborovali. Kdo je stvar izdal zdravniku? Spočetka je malo manjkalo, da se niso spopadli. Ko pa je vsak dokazal svojo nedolžnost, se je staro prijateljstvo obnovilo.

Navsezadnje pa tudi ni taka škoda, ako ne gremo na semenj. Bolhe se iz moke niso izlegle, Jožica je pa tudi povedala, da letos mož z boljšim gledališčem ni prišel na semenj. Torej ne izgubimo ničesar.

Začno preštovati svoje premoženje, ki se je nabralo iz darov tet, stricev, botrov in staršev. Ko so najbolj zaposleni, se pri vratih naenkrat se prikaže šolski sluga: »Dečki, lahko greste na semenj, tudi jaz moram še maline prodati.«

Paziti bi moral na dečke, pa mrmra sam pri sebi: »Čemu neki mučijo te fantičke. Kdo je še kdaj videl, da bi na tak dan sedeli v zaporu?«

Pri vratih se še enkrat ustavi in pravi: »Lahko greste, kadar hočete.«

Tomažek strmi s svojimi okroglimi očmi. Prodajati gre maline! Ali se ta reč tako dobro prodaja? Siromak potrebuje pač denarja.

Da res! Zdravnik je rekel, da se sluga komaj preživlja. Zato mora prodati, kar pač ima.

Tudi Janezek se na nekaj spomni: »Slišal je včeraj, da je rekel mami: Ne morem vam prinesiti jajc, kokoši nič ne neso. Kaj pa, če smo temu mi krivi, ki smo kokoši upijanili?«

Pa roko ima ranjeno. Tudi to smo mi zakrivali!

Hitro so vse glave skupaj. Nekaj šepetajo. Še muhe na oknu ne smejo slišati, o čem se pogovarjajo.

Tomažek prav tiho, tiho odpre vrata šolske sobe in posluša, kdaj bo sluga odšel. Komaj se nekoliko oddalji, pa hitijo na dvorišče, pograbijo lopato in motiko, nalože na cizo dva zaboja pa hajd na njivo! Izkopljejo mu ves krompir, ga pobero v zaboja in ga pripelejo pred slugova vrata. Na vrhu pa denejo še nekaj v papir zavitega denarja od svojih prihrankov, potem pa odidejo domov.

Ko se sluga vrača domov, se pri svoji njivi grozno prestraši: krompir je izkopan. Ves žalosten pride do šole. Tu pa ga sreča radost: smehljajo se mu zaboji, polni krompirja, in še denar! Le kdo mi je to naredil? Ali morda tisti falotki? Kdo bi si mogel kaj takega le misliti? Morda pa vendarle!

Br. E.:

Ptički po zimi.

*Gledam iz hiše na polje,
gledam na vrt;
v beli odeta sta pr!
Dobre, prav židane volje
kličejo lačni vrabiči:
»Mi pa ostanemo ptiči,
v mrazu in gladu hvaležni,
ako drobtin smo deležni!« —*

*Ptički igrati se znajo:
letajo kakor za vajo
z veje na vejo,
z vrta na dvor.*

*Ptički se radi imajo!
Jeznim v očitek in grajo,
blagim v pohvalo
Bog jih je dal!*

Pavlihov koš.

Če brati ne znaš.

V nekem trgu si bral takle napis: Janez Škarja, krojač, en kilometer po cesti naprej. Če tega brati ne znaš, pa pri kovaču povprašaj.

Kako olikano ješ.

Učitelj: Tomažek, ali je kitovo meso užitno?

Tomažek: Da, gospod učitelj.

Učitelj: Kaj pa napravimo z njegovimi kostmi?

Tomažek: Položimo jih na krožnikov rob.

Vljuden kralj.

Kralj Antigonus, eden izmed naslednikov Aleksandra Velikega, sliši nekega dne, kako se njegovi vojaki čezenj pritožujejo in ga psujejo, nevede, da jih kralj sliši.

Kralj pride iz šolora ven in jim reče: »Prijatelji, zabavljat pojdite nekoliko bolj naprej, kajti če vas še enkrat slišim takole govoriti, vas bom moral kaznovati.«

Jih je težko zgrešiti.

Učitelj: Povej mi, kje najdemo slone?

Deček: Gospod, sloni so tako veliki, da se redkokdaj izgube.

Dvospev.

Gospa pravi fantku: »Slišala sem, da si dobil dva bratca-dvojčka. Ali kaj hudo kričita?«

Fantek nejevoljno: »Uh, seveda! Vsak izmed njiju se tako dere, da drugęga še slišati ne morete!«

Urednikova torba.

Sotrudnikom: Br. E., Kamnik. Ko pridete v Ljubljano, se oglasite pri meni. — V. S., Akademski dom. Vsako nedeljo ob desetih čisto gotovo doma. Omenjene spise hranim in so vam na razpolago. Prispevkov pa ne pošiljam nazaj. Saj veste »Rokopisi se ne vračajo«. — Janko Komarjev: Še ostalo pošlji; bo močno zanimivo, bom še jaz dodal nekaj, ker sem onstran gore doma. — Mladec iz Bogojine: Pisma ne priobčim, ker se nisi podpisal ne v pismu, ne na kuverti. Kar po dopisnici ga pošlji, če češ. — Jožef H., Črensovci: »Spomenik« priobčim, »Križ« se bo pa bržkone v koš nagnil.

Ameriške Mladenke. Slike sem dobil in jih kar po vrsti priobčujem, le pisma ni nobenega. Slike bodo pa priobčene še nekje drugje, pa ne povem. Zvedel sem, da prihaja na »nekoęa« 10 »Orličev«. Pa ga dobro poznam in on mene in še obljubil mi je, da bo pisal, pa kar nič ne piše. Doma je od tam nekje, kjer delajo »rajte in rešjata«. Piši, Janez!

V prihodnji številki priobčimo tiste odseke, ki imajo Orliča in Mladce, »Orliča« pa nič ali premalo.

Od vseh strani.

Ljubljana-Sv. Peter. Velecenjeni gospod urednik! V enem »Orliču«, ki sem se ga zelo razveselil, sem čital, da je Vaša poštna torba prazna. Sicer je bila res velika vročina, vendar ne smete misliti, da nam je vse možgane scvrkla. Hitro sem vzel v roke pero ter napisal te vrstice, kako živimo pri našem odseku.

Orličev nas je 45. Telovadbo imamo redno vsako soboto popoldne. Naš vaditelj je brat Stanko Škerjanc. Pridno smo se pripravljali za nastop na Stadionu. Vaditelj nam je večkrat obljubil, ako bomo dobro telovadili, da bomo šli na izlet. Akoravno smo z nestrpnostjo pričakovali 1. julija, smo vendar še z večjim veseljem hodili k »trenaži«. Končno je prišel zaželeni dan — vseslovenski Orlovski zlet. Dopoldne smo videli vse polno Orlic in Orlov v krojih, ki so hiteli na zbirališča. Radi bi šli za njimi, da bi si ogledali to pisano množico. Toda disciplina nas je vezala, hiteti smo morali na Stadion, kjer smo imeli še zadnjo skušnjo. Zbrali smo se vsi Orliči točno, ker vsak se je bal, da mu ne napravi naš vaditelj črno piko v notes in ga prikrajša za kako dobroto na izletu. Po skušnji smo šli nasproti sprevodu. Videli smo poleg slovenskih Orlov tudi brate Hrvate in Čehe. Popoldne smo bili že vsi Orliči zbrani na zbirališču. Videli smo mase naroda, ki so prihajale iz mesta. In kam vse to gre? V Orlovski Stadion. Srca so nam vztrepetala, ko smo zagledali pohod orliških kolon, zaslišali koračnico in buren aplavz tisočglave množice. Zelo radi bi gledali telovadbo, ko se že začujejo povelja vaditelja za nastop. Marsikateri je in el »tremo«, ker je prvič nastopil. Par bodrilnih besed vaditelja in že zaigra godba, množica pozdravlja in mi odkorakamo v areno. Kako smo telovadili, so že drugi povedali, ki so nas gledali.

Po nastopu smo takoj šli nad vaditelja in obljubil nam je, da gremo prihodnjo nedeljo na izlet. Šli smo čez Golovec na Orle. Ker smo dobili premalo čišenj, smo se pa bolj zalivali s pokalicami. V gozdu smo se šli »ravbarje in žandarje«, tekli smo tudi štafeto. V mraku smo pa odrinili proti Ljubljani. S tem izletom pa nismo bili preveč zadovoljni — in zopet smo se spravili nad vaditelja. Tako smo se podali na tridnevni izlet na Krim. Nabasali smo nahrbtnike in ubrali pot pod nože. Šli smo seveda samo večji, mlajši so pa morali ostati doma. V mraku smo prišli v vas Vrbljenje, kjer smo večerjali kisló mleko, potem pa smo se podali spat na seno. Ne vem, kaj je bilo vaditelju, da je kmalu zlezal iz sena. Morda je mislil, da mi že spimo, ali komaj je odšel, že smo prilezli vsi iz svojih lukenj in šli za njim. Kdo bo spal v lepi poletni noči. Poiskali smo vaditelja, ki je sedel na travi ter menda premišljeval, kako bo ravnal s svojo »družino«. Posedli smo okoli njena in pričelo se je kramljanje. Tako smo taborili do ene zjutraj, nakar nas je vaditelj zopet odpeljal na seno. Takoj ob solnčnem vzhodu smo se podali na Krim. Srečno smo dospeli na vrh. Najprej smo si razgledali pokrajino, potem pa takoj na igre. Nič ne čutil utrujenosti. Ker pa na Krimu ni bilo nič vode, smo morali zopet odjadrati v dolino. Drugo noč smo zares sladko spali v senu. Tretji dan smo bili zopet na potu proti domu. Prišli smo do vode Iške, kjer smo se kopalí. Ob solnčnem zahodu smo se morali pripravljati za odhod. Akoravno smo zapeli »Prej pa ne gremo dam, da se bo delal dan«, smo morali naložiti stvari na svoje rame in oditi proti Ljubljani. Zelo zadovoljni smo se razšli vsak na svoj dom.

S pričetkom šolskega leta smo pričeli z novo telovadbo, vaditelj je zopet br. Stanko Škerjanc, imamo ga radi, hočemo ga ubogati, da bo imel z nami veselje, redno hoditi k telovadbi — pripeljati nove naraščajnike, marljivo čitati in razširjati našega »Orliča«. Širom Slovenije pošiljam vsem Orličem bratske pozdrave. Bog živi. — Stanko K.

Stanko! Prav res je; hitro si vzel v roke pero ter napisal te vrstice. Ubogal si, kar sem rekel v 1. številki, ko sem zapisal »pričakujem najmanj pet mernikov sporočil in enega povrhu«. Veš, pa jih je res kar cela jata prišla. Zato pa Tvoje pismo šele sedaj priobčujem. Vem, da si se že jezil

na »nemarnega« urednika, ki prosi in prosi, nazadnje pa ne priobči. Pa nisi več hud, kajne, da ne. — Br. Cene.

Krakovo-Trnovo. Bilo je nedeljskega jutra, ko so se ob 9 pričele tekme za prapor. Bil je samo en tekmeč, toda ta ni bil slabši od nas. Zato je bil boj hud in prapor v naših rokah je bil v nevarnosti, da pade. Toda zbrali smo vse moči in po hudem boju je tekmeč podlegel. Pozdravili smo se, mi z veseljem v srcu, oni z žalostjo ali iskreno. Saj se bomo še srečali na bojnem polju pri prihodnjih tekmah.

Kmalu po tem dogodku nas je odpeljal vlak na Gorenjsko v planinski raj. Izstopili smo v Žirovnici ter se peš podali mimo modre Završnice po dolini navzgor. Tam, kjer strmi Srednji vrh zapre dolino, smo se utaborili. Pod nami v dolini je šumel gorski potoček, ki je brzel preko skal in slapov v Završnico. Teden dni smo lazili na strme vrhove naših Karavank. Marsikdo je bil radi svoje predrznosti v hudi nevarnosti. Težko smo se ločili od prelepih planin in spomin na ta čas nam ostane trajno v duši. Doma smo se zopet vadili v orodju in telovadbi sploh. Nastopali smo po raznih nastopih, kakor v Šiški, Dobravi, Dolu in drugod.

Ko pa nas je jesensko vreme vrglo iz narave v zaprte prostore, smo se pričeli pripravljati za nastope. Neko nedeljo smo igrali v domu dve igri. Na sestanku smo zasnovali mladčevski orkester, ki naj bi igral na raznih prireditvah. Kmalu smo igrali na Martinovem večeru. Ljudje so bili silno navdušeni in so zelo hvalili to misel. Vaje za orkester so se uredile in pričeli smo z učenjem.

Na prošnjo prosvete sodelujemo na prosvetnih večerih. Medtem se je bližal čas proslave združenja naše države in mi smo se z vso silo pripravljali, da dostojno proslavimo ta veliki narodni praznik. Povabili smo vse prijatelje orlovske mladine, ki so se tudi v velikem številu odzvali. Ko so zvoki orlovske in državne himne zadoneli po dvorani, si videl v dvorani polno zadovoljnega občinstva. Ko je orkester otvoril prireditev, je Mladec br. Šubert v lepem in navdušenem govoru razjasnil pomen proslave. Žel je obilo odobravanja. Za tem so sledile telovadne točke in deklamacije. Trikrat je nastopil »jazz-band«, vedno z uspehom in odobravanjem. Največje navdušenje pa je povzročil mali pevec Orlič. Pel je s spremljevanjem klavirja in je moral na zahtevo občinstva ponavljati. Prireditve se je zaključila z krasno igro z naslovom »Jugana, vila najmlajša«. Ljudje so se razšli z zadovoljstvom in veseli nad delom mladih Orlov. — Mladec Luce.

Dragi Luce! Le držite se, da ne izgubite prapora. Kakor slišim, bodo »jurišali« nanj eni čez Ljubljano, drugi iz Zelene jame in še dežela bo pritisnila. To bo boj, kaj boj, »mesarsko klanje«, seveda brez krvi, pa toliko več potu. Tistikrat bom pa prišel sam gledat. Drugič mi pa s tinto piši, saj veš, da očala nosim in bolj slabo vidim. Pa papir je tudi lahko malo bolj čeden. — Br. Cene.

Rešitev ugank iz 5. številke.

1. **Skriti verz:** Snoč' pa dav' je slanca pala na zelene travnike, je vso travco pomorila, vse te žlahtne rožice.

2. **Klicaj:** oba, bor, gos, žep, sin, pav, Rim. — Bog živi!

3. **Črkovnica:** 1. Oka, 2. korec, 3. Marijan, 4. pronica, 5. 6. krivica, 7. monolog, 8. vidra, 9. vas — navzdol in počez: Kri ni voda.

4. **Dopolnitev:** denar, deset, jajce, dečva, veda, plug, mošt, slak, veža, krič, sova, loj, reka, snop, ajda, kepa, kita, sneg, osat. — Red je duša življenja in sveta.

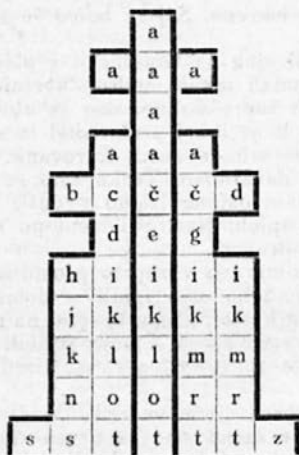
5. **Vprašanje:** Žerjav.

Rešili so: vseh pet **Alojzij Avguštin, Radovljica**, in dobil nagrado. Samo štiri: **Karel Erjavec, Vinko Knol, Ludovik Tomazin, djaki v Št. Vidu, Ante Hočevar, Prapreče-Grosuplje.** — Za 6. številko razpisujem nagrado: **A. Marby, Hanka.**

Orličeve uganke.

1. Spomenik.

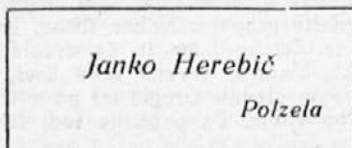
(Jožef Horvat, Črenšovci.)

1. soglasnik, 2. morska žival, 3. soglasnik, 4. posoda, 5. žival, 6. najvišje bitje, 7. bojazen, 8. rokodelc, 9. umetniško delo, 10. hišna žival, 11. razstrelivo. Kaj bereš po sredi navzdol?

2. Posetnica.

(Mladec s Prlekije)

Kaj prodaja ta trgovec?

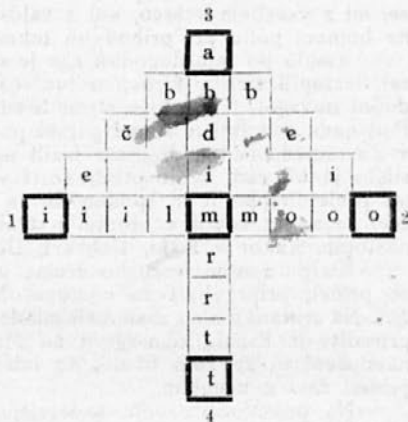
3. Skrit pregovor.

(Tone Starec, Slatnik.)

OR · KD · NI — PR · MA · AV
EI · IC · ŠČ — KR · ES · IT
TE · ES · ZI — PR · CE · EG —

4. Križec.

(F. Frk.)

Pomen besed:

1—2 del posode in moško ime, 1—3 vodstvo društva, 2—3 mera, 3—4 lovec in član družine. — Kaj bereš v debelo obrobjenih kvadratih?

5. Šaljivka.

(T. Starec, Slatnik.)

Kateri rop je najbolj vroč?

6. Imenik.

(Tone Starec, Slatnik.)

EDVARD LOVSIN
EMIL ŽARGI
JANKO KRMAR
GUIDO ZDRAŽAR
LOJZE ŠKRG
RADO MALINA
PERO ŠKAFAR

Postavi ta imena pravilno, pa boš čital v imenih ime slovenskega pisatelja. — Potem pa poišči v priimkih ime drugega pisatelja.

»Orlič«, glasilo Orličev in Mladcev ter Gojenk in Mladenk, je mesečnik. Izdaja ga Društvena nabavna zadruga v Ljubljani, Ljudski dom. — Uprava: Ljudski dom, Ljubljana. Naročnina za odseke, ki naroče vsaj 20 izvodov pod skupnim zavitkom, 8 Din letno, za vse druge 12 Din. — Urednik: Vinko Lavrič, Razlagova 1, Ljubljana. — Za Jugosl. tiskarno v Ljubljani: K. Čeč.